

1923-01-05

OPHAVSPERSON/NØGLEPERSON

Birger Errboe

FAKTA

Dokumenttype:

Note

Arkivplacering:

Mappe 98 nr. 13 a-b

DOKUMENTINDHOLD

Artikel om skovforhold og driftforhold i sjællandske skove.

Driften af Nordsjællands Skove.

Er en Skov-kommission tilstrækkelig betryggende, og hvori består dens Arbejde?

SKOVGAARD-MUSEET. Af Havsøkket Birger Erboe.

I „Berlingske Tidende“ læser jeg idag, at Forstæsenet nu er gaaet i Lag med Odelsgæster i Nørreskov ved Furesø. Ja, det var jo him at vente, at disse gamle „Overstandere“ maatte fulde for Øksen en Dag. Efter de Principer, der er gaaende indfor moderne dansk Skovdrift — de Principer, som vore dygtige Forstænd mener at maatte praktisere indtil næsten østlig Dekadensisme — er de gamle Overstandere dilsdømta. De maa lige Pladsen for den nye Vegetation, efter at de i nogle Aar ved deres beskyttende Toppe har holdt Nattestruen borte fra de spæde Planter, der skal danne den nye Skov — Skoven med de højtslankne Slammer, der er og maa være en

hver Forstænds Stoltbed og Fryd at opstaa. Kammerherre Bachwald har Ret, naar han siger, at rationel Skovdrift er en Umulighed, hvis man for Fremtiden vil forestaa det System, der er praktiseret i Tilfældet, Ryget Skov, og nu siden Nørreskov. Min Enighed med Kammerherren ughæver derimod, naar han udtaler, at Statskovvæsenet forværgt udmærket kan arbejde paa et andet Grundlag og efter en anden Driftsplan, der sætter sig paa at gøre det økonomiske Resultat til et underordnet Spørgsmaal. Det kan lyde meget bestikkende, men ved nærmere Eftertanke vil enhver, der har blot det ringeste Kendskab til de

strengste Doktriner, der er Forstændens Alla og Omaga, nærer den dybeste Mistillid til den hel Skovdrift som Udøvet af en Skovdrift med overvejende æstetisk-landskabelige Formaal. Den Aand, hvori Nattens Forstænd er opdraget, og de Teorier, han i sin Ungdoms Studietid har absorberet og siden trofast har fastholdt, frister ikke til nogen Art af Dyptindelse, naar Talen er om Driften af en Lytskov. Triviere behøver vist at kaste et Blik paa Charlottentund Skov og Jagersborg Dyrehave, der i Følge en hel Resolution af 1843 skal behandles som Lytskov, uden at tage Hænsen til af fremvirke den størst mulige Indtægt af Skoven.

Særligt i Tidsrumme 1880—1902 har Sæts to Lytskove været Genstand for en udpræget Værges, og hvordan var det gaaet, saaremt bekræftet og forargede Ønsker ikke fra Tid til anden havde ladet deres Røst høres?

Nej, vor moderne Forstænd er ab-

solut intet: „Baae — og“. I Følge sine strengste Principer kan han kun være et „Baae — eller“. Han er altsået ingen Fuiser. Den virkelig dygtige Skovdrift kan ikke trods alt saa god Vilje drive en Lytskov paa rette Maade, thi den udprægede æstetiske Betragtning af Tingene er ham ikke blot fremmed, den er ham imod, fordi den er i altpåfør Strid med hans hellige Teorier og hans Op-gave her i Livet. Hvad der er rigtigt ved Behandlingen af en Skov, der skal drives efter økonomisk-skovbrugsmæssige Principer, er pinegalt, naar det overføres paa en Lytskov, der skal plejes og udvikles paa Grundlag af rent æstetiske Hensyn.

Forlader man uden videre — d. v. s. uden et samtidigt genansgribende Spørgsmaal med Udelukkelse af den for-skellige Kraft — den ansvarende Driftsplan, der er gældende for den rationelt drevne Statskov, kommer man galt op på Kæde, idet de ulykkelige Skovdrift-

ikke kan lade Skovens Drift efter de Principer, de har lært og i Følge ovenstaaende — og, forøvrigt vel, næsten selvsagt — ikke formaar at lade Driften ud fra æstetiske Betragtninger. Resultatet bliver Distastier, hvorhos mere eller mindre. Dette har jeg allerede tidligere i dette Blads Spalter påpeget i en Artikel om Værgen af Charlottentund Skov. Men en saa betydningsfuld Sandhed kan godt glemmes, atter og atter — indtil den virker efter Hensigten og skaar an paa rette Sted.

Ja, men, Skov-Kommissionen eller vel rettere Lytskov-Kommissionen? Vil den ikke være tilstrækkeligt betryggende? Vil den ikke kunne hindre fremtidige Misbegreb? Vil den ikke kunne udarbejde eller foranledige udarbejdet nye Driftsplaner, og derved bringe Sagen ind i det rette Spor? Ganske vist, jeg indrømmer, at en saadan Kommission vil være paa sin Plads.

(Fortsættelse Side 4.)

Driften af Nordsjællands Skove.

(Fortsat fra Side 3.)

men vistnok kun som rent midlertidig, som rent forberedende og udrensende Faktor, og kun saafremt de rette Mænd faar Plads i den. Dermed mener jeg, at Sagkundskaben i høj Grad bør være repræsenteret i en saadan Kommission. Hvor er da Sagkundskaben? Hvem er de virkelig Sagkyndige? Ja, her er vi ved Sagens Kjerne. Det er her, der idelig syndes, det er her, man atter og atter griber fejl. Og Skylden maa vel nok for en Del lægges paa de faa Mennesker, der repræsenterer den virkelige Sagkundskab, idet disse ikke med tilstrækkelig stor Myndighed har forstaaet at gøre sig gældende overfor Publikum og Autoriteterne. Men fordi de saa ofte beskedent har holdt sig tilbage, er det dog ikke mindre trist, at man i saa ringe Grad har høstet Gavn af disse Menneskers Viden og Kunnen. Enhver, der har set den ca. 1200 Td. Land store Knuthenborg Park og Lystskov, er paa det rene med, at her er Sagkundskaben sat i Højsædet. Her har den rette Mand været, den faglig dygtige Mand, der har Indsigt med Trærnes Livskrav og Voksmaade, den erfarne Mand, der tilfulde kan behandle Stoffet, idet han forener exakt faglig Viden med medfødt kunstnerisk Blik, yderligere skolet gennem Tiderne. Det er Gartneren, den trækyndige, den æstetisk uddannede Gartner, der er den sagkyndige, ene af alle. Publikum har endnu saa svært ved at forstaa det, selv om intet er mere naturligt. „Vi skal ikke have en friseret Skov med revne Gange“, siger nogle. Oh, hellige Enfold! Den kultiverede Fagmands Tanke er langt borte fra enhver Frisering. „Lad os hellere vælge en Kunstner eller en Digter ind i Kommissionen“, siger andre. Navnlige Digteren er god, „hans sidste Efteraarsrim om de visne Blade var betagende“. Saaledes snakker og tænker Folk, kloge og raabelige, Gudskelov hovedsagelig de sidste, uden at betænke, ja uden at ane, hvilket Væld af Kundskaber, af faglig Viden, Erriaring, Forudsæenhet og kunstnerisk Overlegenhet, der kræves for at kunne røge en moderne Lystskov tilfredsstillende.

Man bør se paa Forholdene, saaledes som de har udviklet sig, og man bør anlægge en nøgtern Betragtning, og ikke henflyde i taabelige, lyriske Stemninger.

Det drejer sig om Plantninger og Plan-tesamfund i Kultur, som vi alle — maa-ske med Undtagelse af Førsmændene — er enige om ikke længere bør drives efter forstilige Principer, men derimod maa behandles ud fra æstetiske Betragtninger, dog saaledes, at de stadigvæk er i Kultur, d. v. s. ikke gaar over til at blive Vildnis og Urskov, idet en saadan Form for Skov er ganske misforstaaet i saa umiddelbar Nærhed af en Stors-tads bankende Puls. Et saadant Vild-nis vilde ikke blot virke uappetitligt og svinagtigt — betragt blot Charlottenlund Skov, specielt den sydlige Del —, men det vilde være uanvendeligt som Op-holdssted for Mennesker, og ydermere vilde en saadan Kamp paa Kniven mel-lem Skovens forskellige Træ- og Busk-former for eller senere medføre Skovens Undergang.

Det drejer sig altsaa om et kultiveret Træsamfund, der ikke længere har Brug for den forstilige Duellighed og som derfor med uafviselig Nødvendig-hed maa ty til en anden Plejemoder, nemlig den sagkyndige, æstetiske Gart-ner, der staar glimrende udrustet til at gaa i Gang med Opgaven. Jeg har hørt ret fornuftige Mennesker bruge Vendinger som: „En Gartner har da ingen For-stand paa Skovtræer“. Hertil er at sige, at det for den trækyndige Æstetik-Gart-ner selvfølgelig er ganske ligegyldigt, om Træbestanden hører til den Kategori, som almindeligvis kaldes „Skovtræer“, eller de maa henføres til Kategorien „Havetræer“. Begge Kategorier optræder saavel i Haven som i Parken og er Gart-neren velbekendte.

Hvis den æstetiske Gartner virkelig er den eneste rette Mand, hvorfor saa ikke tage Skridtet fuldtud og afskedige Skovrideren og ansætte Gartneren. Jo, selvfølgelig, det er det eneste rette. Skov-rideren har gjort sin Pligt, han maa gaa. Samarbejdet mellem Skovrideren og Lystskov-Kommissionen vil dog sik-kert være uhyre vanskeligt, fuldt af Gnidninger og lidet frugtbringende. Hel-leren maa man straks sætte de rette Mænd ind paa de Pladser, hvor det ikke først og fremmest gælder om at lave de flest mulige Skibskole og Møllevinger, men hvor det drejer sig om at bevare og udvikle saavel de enkelte Træers som hele Skovens Skønhed og dens Sam-menspil med Omgivelserne, de natur-lige som de kunstige.

At det nævnte fremgaar, at Nedsæt-telsen af en Lystskov-Kommission vil

være ønskelig, saafremt den blandt sine Medlemmer tæller ikke én men flere af de virkelige Sagkyndige. I modsat Fald tror jeg ikke paa den store Betydning af en saadan Kommission og dens Be-tænkhinger.

Hvad vil være en saadan Kommissions formønst, Opgaver?

1) At undersøge, hvilke Statsskove, der ikke længere bør drives efter de gangse forstilige Principer.

2) At søge udvirket gennem Land-brugsministeriet, at disse Distrikter ud-skilles fra de øvrige Statsskove og hen-lægges under en anden Myndighed end Statsskovdirektoratet.

3) At udarbejde eller foranledige ud-arbejdet i store Træk Driftsplaner for de nye Lystskove.

4) At udpege de Mænd, i hvis Hænder man mener at kunne betro Ledelsen af saavel de nye som de allerede bestaaende Lystskove.

Kommissionen vil selvfølgelig faa utal-lige andre Sager at bekæmpe sig med, men de nævnte 4 Punkter udgør Kardi-nalpunkterne. Med Hensyn til Punkt 3 maa man erindre, at det er saavel farligt som uhyre vanskeligt at give Direktiver, naar Tålen ikke udelukkende er om-eksakt Viden og anerkendte Teorier, men hvor det gode Resultat i lige saa høj Grad beror paa individuel Dygtighed og kunst-nerisk Kunnen. Direktiver maa man imidlertid give, men disse maa være af-fattede saaledes, at de leverer Lederen af Lystskoven endog meget frit Spillerum.

Har Staten nu Raad til en saadan Flot-hed at opgive den rationelle forstilige Drift af ret store Skovarealer? Ja, jeg tror det. Det er ikke store Summer, man maa give Afkald paa, kun en ringe Brøk-del af de Summer, man årligt offer paa vort Samfunds Arbejdslose. Vi har i hvert Fald hverken Raad eller Lyst til at forsærlse Skønheden i Nordsjællands Skove, specielt nu da saa megen Skønhed helt eller delvis forsvinder. Jeg sigter det-med til vore gamle, prægtige Herre-gaardsparker, der gaar en trang Tid imøde. Ogsaa her var det i høj Grad ri-meligt, at Staten greb ind, men først og fremmest mener jeg dog, man bør ordne Spørgsmaalet om den fremtidige Drift af Nordsjællands Skove, da dette Spørgs-maal snart har været aktuelt længe, og de seneste Begivenheder i Ryget og Nor-reskov viser med al ønskelig Tydelighed, at nu maa der handles — filmed kraftigt og hurtigt.

Hellerup, 5.—1.—23. — Birger Errboe.